

17.65x14.49	1	עמוד 6	המגזין	מערב -	08/2026	98633679-1
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציורו - 80790						

החזון ושברו :

« טובה הרצל »

החזון ושברו

לפני 77 שנה קוימה צוואתו של חוזה המדינה, ועצמותיו הובאו לקבורה במדינה שחזה. אפשר לנחש איך הוא היה מתרשם ממנה היום

תערב בענייני מדינה. מנגד, הוא תמך בהשכלה ובמדע, שמא פשרים קדמה ורווחה. הרצל, דוקטור למשפטים, דמיין מערכת משפט מקצועית ובלתי תלויה, כיאה למשטר ליברלי. המדינה שחזה תנוהל באמצעות מומחים, תוך הפרדה בין סוגי אינטרסים: החברה הכלכלית שתנהל את חיי היישוב תהיה נפרדת מהגוף המדיני, וכך לא יתעורר ניגוד אינטרסים.

אפשר לנחש כיצד היה מגיב לקיטוב שמאפיין את השלטון הנוכחי במדינת היהודים, שכן הוא התאמץ לזכות בתמיכת חוגים רחבים ככל האפשר, ותמיד חיפש את המשותף בין כולם כדי להתקדם בכוחות מאוחדים. איתור המשותף אפיין גם את מגעיו עם מנהיגים בעולם. הוא הבין שתוכניתו לא תתממש בלי תמיכה מבחוץ, ולשם כך זיהה היכן האינטרס של כל אחד מבני שיחו פוגש את האינטרס הציוני. מעניין מה היה אומר היום על עימותים פומביים עם מנהיגים זרים, גם ירודתיים.

לפני 77 שנה קוימה צוואתו של חוזה המדינה, ועצמותיו הובאו לקבורה במדינה שחזה. אבי ו"ל, שורד שואה, היה במשמר הכבוד של צה"ל. דומה שאילו שני ההרצלים הללו – זה שחזה את המדינה והחייל הפשוט שנלחם למענה – היו מבינים כעת על ישראל, הם לא היו מסתפקים בדברי שבח על עצם קיומה, אלא היו מסתכלים על דמותה, תוהים אם לכך פילול, ומבקשים לתקן.

מאחר שקל לנחש מה יאמרו המשתתפים בטקס קבורת עצמות סבו וסבתו של בנימין זאב הרצל, היום בירושלים, אבקש להצביע על כמה דברים שראוי לומר באותו מעמד, אך ספק אם יאמרו.

חוזה המדינה גדל בבית מתבולל בבודפשט. סבו, שמעון לייב הרצל, חי ומת בזמליו, היום חלק מבלגרד שבסרביה, והיה מקורב לרב יהודה אלקלעי, מראשוני תנועת חובת ציון. הנשיא וראש הממשלה יכבדו את האירוע ובוודאי יטענו שהקשר של הנכד ליהדות נשמר בזכות הסב, והוא שנטע את הגרעין הציוני במוחו. האם מי מהם יזכיר עד כמה המדינה התרחקה מחזונו של הרצל, כמפורט בשניים מכתביו: "מדינת היהודים", חיבור רעיוני ששימש בסיס לתנועה הציונית ופורסם ב-1896; והרומן העתידי "אלטנוילנד" שפורסם ב-1902, שנתיים לפני מותו של הרצל בגיל 44.

לאור עמדותיו, כיצד היה הרצל מתייחס לחוסר השוויון שהולך וגדל בארץ? איך מי שהקים תנועה למען מיעוט נדרף היה מגיב לפסילה גורפת של שותפות פוליטית עם אזרחים ערבים, רק בשל זהותם הלאומית? באירופה שבה כתב, הפער המעמדי היה גדול, ולכן ראוי לציון העובדה שהוא תיאר חברה כמעט שוויונית.

להרצל היה כבוד לכל דת ולמנהיגיה, אך הוא ראה את עיקר תפקידם של אלה בענייני דת ותרבות, וגרס שאל לרבנים לה-